

Negodīgas mazumtirdzniecības aizliegums jāuztver nopietni

Konkurences padome (KP) 2018. gada martā pieņēma pirmo lēmumu par Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likuma (NMPAL) pārkāpumu. Tādējādi ir beidzies uz vienu gadu pēc NMPAL stāšanās spēkā (2016. gada 1. janvārī) noteiktais „ieciētības” periods, kurā KP bija apņēmusies nesodīt uzņēmumus par jaunā likuma pārkāpumiem.

Lai novērtētu NMPAL ieviešanas gaitu, KP 2016. gadā un 2017. gada pirmajā pusgadā īstenoja tirgus uzraudzību. Tās ietvaros KP ieguva informāciju, uz kuras pamata 2017. gada martā tika ierosināta pārkāpuma izpētes lieta pret *Baltstor* (veikalu *Mego* un *Vesko* preču zīmola pārvaldītājs) un tā mazumtirdzniecības kooperācijā ietilpstošo partneri *Lenoka*. Lēmumā KP konstatēja, ka minētie uzņēmumi vairāk nekā 60% no KP pārbaudītajiem gadījumiem piemērojuši piegādātājiem neatsnīgas un nepamatotas līguma sankcijas. Proti, KP ieskatā netaisnīgās sankcijas par nepilnīgu preču pasūtījumu izpildi un par neprecīzi norādītām cenām pavadzīmēs tika atrastas piecās izlases kārtībā atlasītās preču kategorijās (t.i., maize un tās izstrādājumi, gaļa un tās izstrādājumi, piens un piena produkti, graudu produkti un bezalkoholiskie dzērieni).

Līgumsoda apmērs par nepilnīgu preču pasūtījuma izpildi virknē gadījumos pārsniedzis taisnīga un pamatota līgumsoda apmēru. Savukārt, nosakot līgumsodu par neprecīzi norādītām cenām pavadzīmēs, virknē gadījumu tas bijis aprēķināts no nepareizās preču pavadzīmē norādītās (augstākās) cenas, kas nebija pamatparāda summa.

Tādējādi līgumsoda apmērs KP ieskatā pārsniedza taisnīga un samērīga līgumsoda apmēru, t.i., 10% no pamatparāda summas.

Līgumsoda pārmērīgumu KP pamatojusi gan ar vispārējo Civillikuma regulējumu, kas nosaka, ka līgumsods par saistību nepieņācīgu izpildi var tikt noteikts ne vairāk par 10% no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra, gan ar NMPAL kā speciālā likuma regulējumu. Vienlaikus KP lēmumā uzsvērusi, ka sodītie mazumtirdzniecības uzņēmumi paši nebija ievērojuši labas ticības principu. Mazumtirgotāji laikus neveica pasākumus, kas novērstu un mazinātu piegādātāju izraisītus līguma pārkāpumus, tādējādi radot pamatu atkārtotai sankciju piemērošanai.

Ņemot vērā, ka NMPAL ir spēkā tikai divus gadus, vēl nav izveidojusies tā piemērošanas prakse, un joprojām ir daudz neskaidrību par NMPAL interpretāciju. NMPAL tika pieņemts ar mērķi ierobežot mazumtirgotāju iepirkuma varas izmantošanu pret piegādātājiem. Lai gan atslēgvārds ir „iepirkuma varas izmantošana”, būtiski atcerēties, ka **likumā noteiktie komercprakses aizliegumi attiecas uz visiem pārtikas mazumtirgotājiem neatkarīgi no to iepirkuma varas.** Tādēļ katram

Ieva Andersone,
zvērīnāta
advokāte,
zvērīnātu
advokātu
birojs
SORAINEN

Marika Grunte,
vecākā
juriste,
zvērīnātu
advokātu
birojs
SORAINEN

pārtikas mazumtirgotājam ir vērts uztvert NMPAL nopietni un pārbaudīt, vai tā līgumi un attiecības ar piegādātājiem nepārkāpj šajā likumā noteiktos aizliegumus.

Savukārt nepārtikas preču tirdzniecībā likums piemērojams mazumtirgotājiem ar būtisku ietekmi. Būtiska ietekme ir nosakāma atbilstoši NMPAL noteiktajiem kritērijiem, kas detalizēti skaidroti **KP vadlinijās par NMPAL piemērošanu**¹. Maksimālais naudas sods, ko KP var piemērot tirgus dalībniekam par NMPAL pārkāpumu, ir līdz 0,15% no tirgus dalībnieka pēdējā pārskata gada neto apgrozījuma. Lai gan pagaidām ir tikai viens piemērs, kad KP ir praksē uzlikusi sodu par NMPAL pārkāpumu, visticamāk, tas nebūs pēdējais šāds gadījums. **BJP**

¹ https://www.kp.gov.lv/files/documents/NMPAL_VL_13%2012%202017.pdf

Materiāls tapis
sadarbībā ar

SORAINEN